

помилки. Все це дає студентам можливість здобути не тільки теоретичні навички, а і зрозуміти, не тільки як можна використати інструменти, а і яким чином для рішення відповідних питань, що поставлені. Звертається велика увага консультаціям студента, тому що курсова робота виконується за індивідуальною темою та базується на матеріалах науково-дослідної роботи. Студент добре розуміє сутність теми, але має змогу у особистій співбесіді врахувати рекомендації викладача або у спірних питаннях знайти істину. Тобто, по закінченню вивчення цих дисциплін студент має значний набір знань та вмінь щодо вирішення проблем в сфері організації перевезень та управління на транспорті.

Таким чином, використання сучасних підходів щодо організації наукової роботи студентів кафедри транспортних технологій, дозволяє підготувати студента до участі у конкурсах наукових робіт, студентських наукових семінарах та конференціях, а також публікувати наукові тези та статті.

УДК 37.022

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВУЗІ

*Касатанова І.А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Деякі науковці сучасності [1-3] вважають самостійну роботу необхідною передумовою навчального процесу в ВУЗі, а також формування особистості, розглядають основні принципи, форми, методи

організації, а також контроль цієї діяльності.

Головним завданням вищих закладів освіти є підготовка спеціаліста, який володітиме не тільки певними знаннями, але й у подальшому зможе самостійно удосконалювати свою професійну підготовку. Знання здобуті самостійно через власний досвід, думку і діяльність, стають дійсно міцним надбанням. Науковці розглядають чотири рівні самостійної роботи:

- 1) копіювання за зразком (підготовка до самостійної діяльності);
- 2) відтворення інформації шляхом узагальнення засобів пізнавальної діяльності (репродуктивна діяльність);
- 3) самостійне використання знань для розв'язання завдань не за зразком (продуктивна діяльність);
- 4) самостійна діяльність із застосуванням знань у нових ситуаціях [4].

Самостійну роботу студнів можна представити як учбово-дослідницьку діяльність, здійснювану під впливом як планування і управління з боку викладача, так і внутрішніх спонукань студента, його цілісних установок і орієнтирів в здобутті освіти [5].

Самостійна робота студентів (СРС) - це діяльність студентів ВНЗ в процесі навчання і в позааудиторний час, що виконується за завданням викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі [6].

Як видно з визначення, СРС включає в себе як мінімум два види робіт студента: це все аудиторні заняття та поза аудиторні. Як показує практика, все більшого значення набуває робота студентів поза аудиторією, при віддаленому участю викладача, але з необхідністю перевірки виконання даного виду робіт. Навантаження викладача включає в себе години на лекції, практичні заняття або семінари, години проміжного контролю і години консультацій перед іспитом або заліком, в залежності від методу контролю знань студента, а також години на іспит.

Лекція – це вид занять, який передбачає підготовку викладачем певної теми, згідно з планом робіт, для викладу її студентам. Завдання студента - постаратися записати все те, що розповідає викладач будь-яким зручним способом. Якщо студент не може швидко записувати матеріал, тоді він намагається його записати у вигляді тез, деяких окремих ключових фраз по темі лекції. Який би метод запису не вибрав студент, повторення матеріалу лекції стає одним з видів самостійної роботи. Кожна лекція, яку слухає студент, закріплюється практичним або семінарським заняттям.

Якщо студенту пропонується виконати практичне завдання, то аудиторні завдання, як правило, стандартні, і включають запропонований алгоритм вирішення практичного завдання. Такі завдання вважаються типовими. Однак, найскладнішим питанням є вирішення абсолютно нових ситуаційних завдань. При цьому викладач намагається максимально «змусити» студента мислити нестандартно і вирішити запропоновану практичну задачу. Так як це абсолютно нова інформація для студента, то йому необхідно провести огляд цілого ряду наукової та навчальної літератури і спробувати вирішити завдання абсолютно для нього невідомим методом.

Схожа ситуація може бути помічена і при проведенні семінарських занять. Є, як мінімум, два типи семінарів-це просто «семінар», коли студент вивчає матеріал з прочитаної викладачем лекції і «проблемний семінар», коли студенту, крім лекції також необхідно провести огляд цілого ряду наукової та навчальної літератури і викласти вивчену тему або в усній формі, або в письмовій. При цьому, викладення у письмовій формі матеріалу, передбачає написання реферату з певної теми з наступним усним викладом даної проблеми, тобто переказом вивченої теми.

Кожен викладач зобов'язаний створити навчально-методичний комплекс (УМК) по читаємих дисциплінам і тим самим дати можливість

студентам не вивчати всю інформацію з даної дисципліни, а чітко направити студента в потрібне русло для здійснення самостійної роботи з конкретних питань дисципліни. При цьому, якщо дисципліни нормативні, то ці об'єкти визначені Стандартами про вищу освіту, а якщо ненормативна, то у викладача є можливість вибрати, які з тем дисципліни він хоче прочитати в аудиторії, а які дати студентам для самостійного розгляду.

Якщо дисципліна включає в себе написання (розрахунків) курсової роботи або проекту, то виконання цих розрахунків також є однією з форм самостійної роботи студентів. При цьому відбувається багаторазове повторення матеріалу і лекцій і практичних занять і підбір тематичного матеріалу з дисципліни, необхідного для розрахунків. При цьому розрахунки курсових робіт (проектів) вирішуються не типовими методами, а є завданнями, постановка яких передбачає вирішення за межами зразка або включає нестандартні рішення для нових ситуацій.

При виконанні студентами різних видів самостійної роботи у викладача виникає необхідність контролю виконання даного виду робіт.

Існує кілька видів контролю виконання самостійної роботи:

Усний контроль – опитування по темі лекцій або по темі написаних рефератів.

Письмовий контроль – написання письмових відповідей з певних тем і рішення різного виду практичних завдань.

Тестовий контроль – письмовий контроль знань студентів у вигляді відповідей на тестові питання з дисципліни.

З вищевикладеного можна узагальнити всі рекомендації і запропонувати шляхи підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів у вигляді підвищення зацікавленості студентів здійснювати самостійну роботу шляхом читання лекцій із застосуванням сучасних методів, пропозиції вирішення нестандартних практичних

завдань на прикладі конкретних підприємств галузі, а так само застосування методів дистанційного навчання студентів, використання сучасних засобів зв'язку для відповідей на питання, що цікавлять студентів в режимі он-лайн.

Література:

1. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології: навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко. – Х.: Колегіум, 2006. – 224 с.
2. Лещенко М. Особистісний фактор в інноваційній парадигмі педагогічної майстерності: навч. посіб. / М. Лещенко. – В.: Знання, 2002. – 150 с.
3. Євдокимов В. І. Самостійна робота студентів : навч. посіб. / В. І. Євдокимов. – Х.: ХДГУ, 2004. – 140 с.
4. Думанська Л. Б. Організація самостійної роботи студентів з термінологічним словником / Л. Б. Думанська // Управління якістю підготовки фахівців: мат. XVIII між нар. наук.-метод. конф. Ч.2. – Одеса, ОДАБА, 2013. – с. 89-90.
5. Пак З. Ч. Значення самостійної роботи в підготовці сучасного фахівця / З.Ч. Пак, Н.Ж. Лагоза // Шляхи забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки фахівців з економіки та підприємництва: Збір. тез доповідей Міжнар. наук.-метод. конф. – Х., ХНАДУ, 2014. – с. 121-123.
6. Болотова Т.В. Пути повышения эффективности организации самостоятельной работы студентов (СРС) / Т.В. Болотова // Проблеми і шляхи забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки фахівців у сучасних умовах : Збір. матер. інтернет – конф. з проблем вищої освіти і науки. – Х., ХНАДУ, 2016. – с. 114-117.